

پیام شهر از مسجد قدیمی شهر گزارش می دهد؛

مسجد یکی، مناره یکی، اذان یکیست..

صدای اذان ظهر که به گوش می رسید، مادر بزرگ دست من را می گرفت و راه می افتاد به سمت مسجد النبی(ص). قدیمی های محله بازار برای نماز جماعت به آن جا می رفتند. وارد مسجد که می شدیم. از آن دالان تاریک و خنک که عبور می کردیم جان تازه ای در رگ های آدم دمیده می شد. هنوز یادم هست که چطور محو زیبایی کاشی کاری و رنگ آبی فیروزه ای ورودی مسجد می شدم. مادر بزرگ با شتاب دستم را می کشید و با می گفت: « عجله کن الان نماز شروع میشه». آن همه جلال و شکوه و زیبایی برایم عجیب بود. در دنیای کودکانه ام لایه لای آجر های حجره ها دنبال خاطرات میهم گذشتگانمان می گشتم. گاهی اوقات صورتم را روی آجر های نمناک و خنک دیوارهای قدیمی مسجد می چسباندم و به صدای آرام و دلنشین نماز گزاران گوش می کردم. حالا من بزرگتر شده ام. مادر بزرگ دیگر نیست و مسجد النبی (ص) همچنان استوار و با شکوه گذر انسان ها را در نسل ها و فصل های مختلف این زندگی به نظاره نشسته است.

از قزوین شهر تاریخی و مملو از بناهای قدیمی و ظرفیت های گردشگری فراوان که سخن به میان می آید: قطعا از مسجد النبی(ص) هم زمزمه هایی به گوشان خورده است. مسجدی که وصف زیبایی و جلال آن در میان واژه ها نمی گنجد. باید از دالان های زیبایی آن عبور کنید و در حیاط زیبا و دلپاش قدم بزنید، در حجره های قدیمی و خنک نفسی تازه کنید تا متوجه شوید که سیر زمان و گذر تاریخ چه میراث ارزشمندی را برای ما از نیاکانمان به یادگار گذاشته است.

مسجد النبی(ص) بنایی تاریخی در ضلع جنوبی خیابان امام خمینی (ره) در راستای بازار قزوین است. این بنا علاوه بر این که هر آدینه نماز گزاران جمعه را پذیرا است، هر ساله میزبان گردشگران زیادی از نقاط مختلف دنیا هم هست.

زهر افشالنجی

یکی دیگر از ویژگی های مسجد النبی(ص) قزوین موقعیت جغرافیایی آن است که حوالی بازار قزوین واقع شده. این موضوع توانسته گردشگران زیادی را به اینجا دعوت کند تا هم از این بنای زیبای تاریخی بازدید کنند و هم از خدمات بازار سنتی قزوین برای بازدید و خرید بهره مند شوند. ضمن این که همجواری این مسجد با بازار سنتی موجب شده است که سرزندگی و نشاط زیادی در فضای این بنا جریان داشته باشد.

مسجد النبی (ص) دارای سه ورودی شمالی، غربی و شرقی است. سردرب و ورودی اصلی بنا که در ضلع شمالی استقرار یافته، دارای سردرب باشکوهی است که پیشخوان منتهی به خیابان امام خمینی(ره) را پس از گذشت از هشتی به صحن مسجد مرتبط می سازد. این ورودی می تواند با شکوه و زیبایی گردشگران زیادی را مجذوب خود کند تا وارد فضای داخلی مسجد شوند. سردرب این مسجد مجموعه کاملی از هنر و

در کتاب مینور مهدی نورمحمدی، قزوین پژوه و نویسنده قزوینی آمده است که «مسجد النبی (ص) قزوین در زمان قاجار به فرمان فتحعلی شاه در محوطه وزیر یا چال وزیر که از موقوفات آقا جمال وزیر بوده بنا شده است. در دوره فتحعلی شاه به افزایش ساخت و سازها به ویژه در ابنه مذهبی توجه شد، به گونه ای که چهار مسجد از پنج مسجد بزرگ شاهی در این دوره ساخته شده است».

«در این دوره ساخت مناره برای چند دهه متوقف شد و سپس دوباره در عصر ناصری آغاز شد. دوره قاجار زمان پرداختن به گسترش فضا در معماری است و شاهد تجلی آن در ساخت تعدادی از بزرگ ترین مساجد در این دوره هستیم».

مسجد النبی (ص) ۱۴ هزار مترمربع مساحت دارد، از نظر گستردگی صحن، شبستان ها و شیوه معماری در نوع خود منحصر به فرد است و در تاریخ ۳۰ خرداد ۱۳۳۷ با شماره ثبتی ۳۹۰ در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده است.

معماری است که توانمندی و هنر گذشتگان را به نمایش گذاشته است. سردرب شمالی مسجد بسیار مجلل و رفیع است. سرتاسر آن با کاشی های مینایی و اسلیمی بدیع و زیبا تزیین شده و دارای کتیبه ای از کاشی لاجوردی به خط نستعلیق ممتاز به تاریخ ۱۲۰۲ هجری قمری است. این سردرب به ایوانی می پیوندد که سطح زمین آن به شکل چند ضلعی پنج وجهی به مساحت ۸۲ متر بنا شده و بر بالای آن مژده بزرگی ساخته شده است.

نوع معماری، نستعلیق و نحوه ترین این سردرب نشان از دستان توانمند هنرمندان مسلمانی دارد که چنان استادانه با ظرافت و دقت بی نظیر خود و با استفاده از کاشی کاری های لاجوردی، قرنس و خطوط ممتاز نستعلیق و ثلث آن را آراسته اند که هر بیننده ای را از این همه هنر و زیبایی به تحسین و شگفتی وامی دارد.

صحن وسیع مسجد ابعادی در حدود ۸۷ در ۸۹

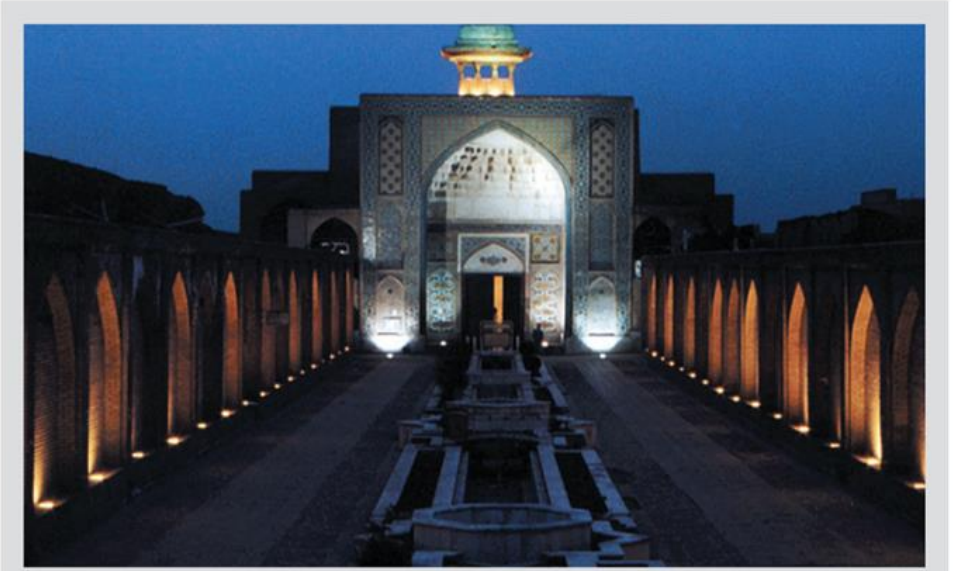
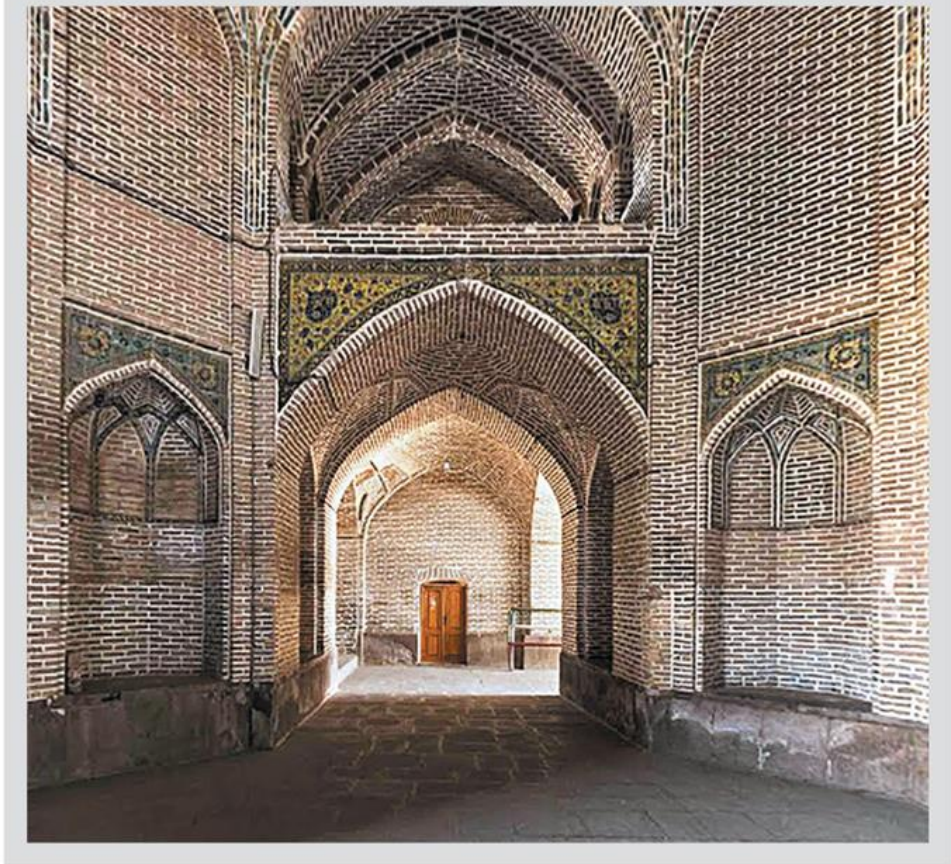
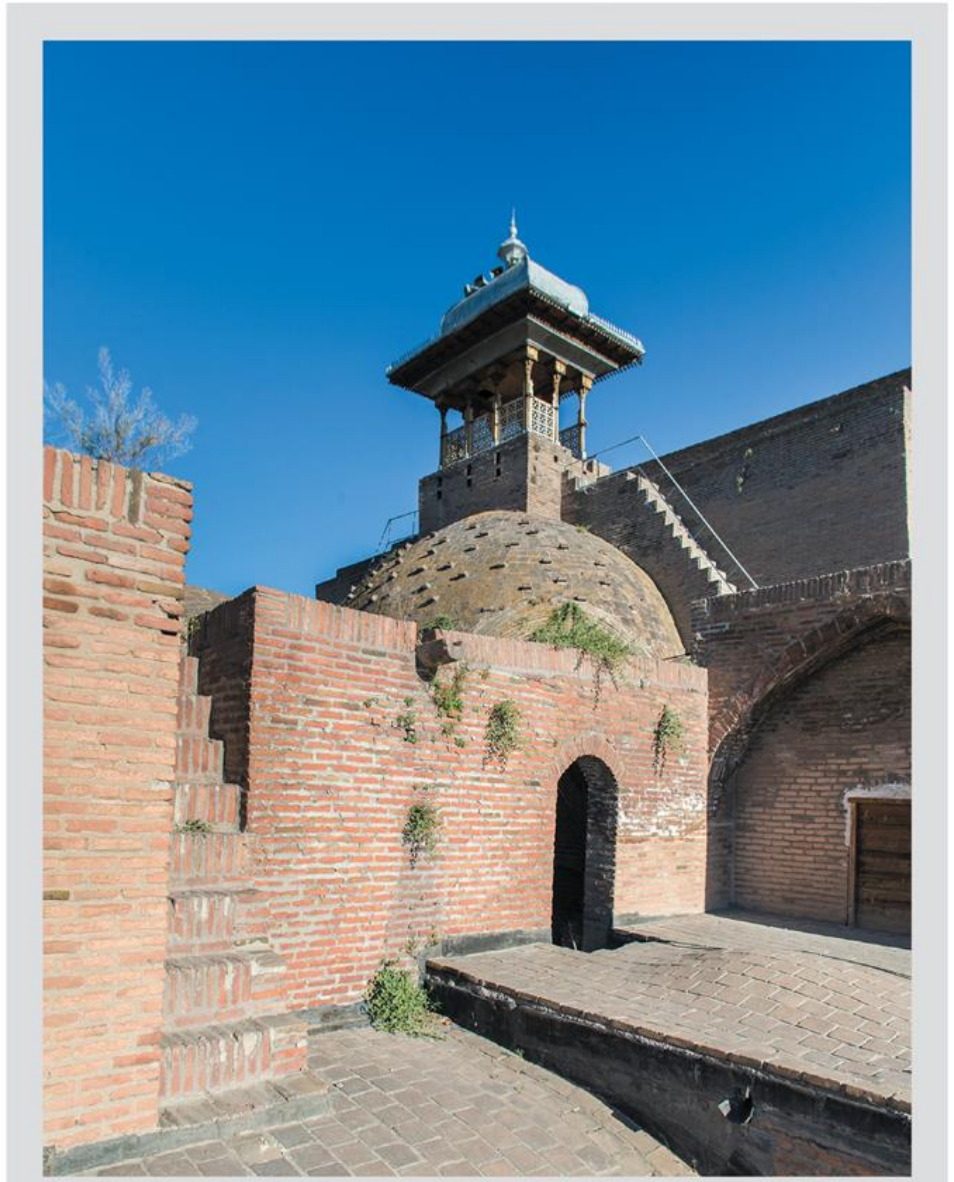
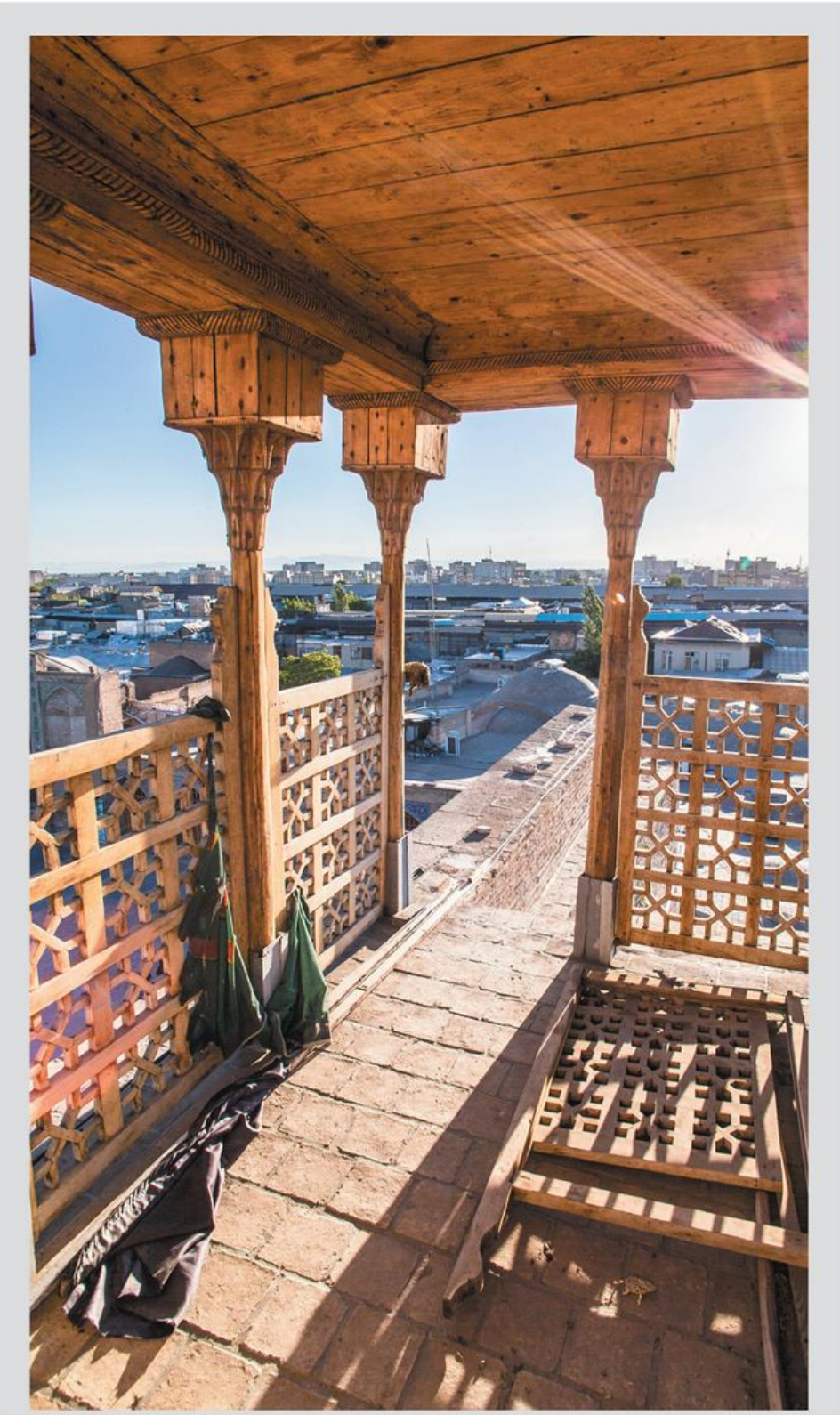
متر، حوض سنگی بزرگی را در وسط خود جای داده است که این صحن از سمت شمال و جنوب به شبستان و از سمت شرق و غرب به رواق محدود می شود. این حوض سنگی بسیار دقیق و استادانه درست در وسط حیاط ساخته شده است که برای وضو گرفتن مورد استفاده قرار می گیرد. البته یکی دیگر از جنبه های طراحی و ساخت این حوض افزایش زیبایی بصری فضای داخلی مسجد بوده که استفاده از سنگ برای ساخت آن زیبایی و شکوه آن را دوچندان کرده است.

در دوره فتحعلی شاه قاجار بیشترین حجم تزیینات مساجد کاشی کاری بود. در این کاشی کاری ها از کاشی های معقلی، هفت رنگ و در پوشش گنبد از کاشی خشتی استفاده می شد که در مسجد النبی(ص) قزوین هم از این مصالح استفاده شده است.

یکی دیگر از زیبایی های به تصویر کشیده شده توسط معماران مسلمان دوره قاجار در مسجد

النبی(ص)، چهار ایوان با دو گوشواره در هر طرف به رواق های هشنگانه مسجد پیوسته و هر کدام با تزیینات کاشی مینایی و کتیبه های نفیس با خط ثلث است که جلوه ای خاص به مسجد بخشیده و موجب رونق و عظمت این بنای تاریخی شده است. گفتنی است که یکی دیگر از نقوش موجود بر روی کتیبه های ایوان های شرقی و غربی این مسجد سوره مبارکه «عم یسألون عن النبا العظیم» و کتیبه دو ایوان شمالی و جنوبی این مسجد نیز به سوره مبارکه «هل اتی علی الانسان حین من الدهر» مزین است و این کتیبه ها سال های زیادی است که این آیات را در قلب خود چون نقشی جاویدان نگه داشته است.

هر یک از رواق های شمالی و جنوبی دارای چهارطاق نما و رواق های شرقی و غربی دارای ۹ طاق نما هستند که هر شبستان با ۲۸ طاق کوچک با وسعت هر کدام ۱۶ مترمربع است و به فاصله شش متر از همدیگر، روی ۱۸ ستون استوار شده است و



هر یک از طاق نماها دارای ارسلی سه چشمه که مشرف به حیاط وسیع مسجد است. بر فراز مقصوره جنوبی، گنبد عظیم، زیبا و رفیعی با تزیینات کاشی هندسی و خطی، با قطر دهانه ۱۵ متر قرار دارد که این گنبد به صورت دو پوسته پیوسته ساخته شده و ارتفاع تیره داخلی آن تا کف بنا ۲۰ متر و ارتفاع رأس خارجی آن تا کف حدود ۲۳ متر است. در جهت شمالی مقصوره مدخل ایوان است و در دیوار جنوبی محرابی قرار دارد که از سنگ مرمر و با کاشی های مینایی رنگارنگ تزیین شده است.

در وسط هر یک از دیوارهای شرقی و غربی یک ارسلی سه چشمه کار گذاشته شده و طرفین ارسلی دو راهروی عرضی احداث شده است که درهای آن مقصوره را به رواق های شبستان های طرفین اتصال می دهد. طول مقصوره ۱۵۰ متر و عرض آن ۱۴ و مساحت آن ۲۱۰ مترمربع است.

از زیبایی های بی حد این بنا هر چقدر هم که بگوئیم به قول قدیمی ها شنیدن کی بود ماندن دیدن!

بهتر آن است که وقت بگذاریم و این شکوه و زیبایی را با چشم به نظاره بنشینیم. مسجد النبی (ص) به عنوان یکی از ارزشمند ترین بناهای به جا مانده از نیاکانمان نیازمند توجه، پاسداری و حراست است تا با تمام آنچه که برای ما باقی مانده است به دست آیندگان برسد.

قزوین مجموعه کاملی از فضاهای جذاب دیدنی و گردشگری برای افراد با سلیقه های مختلف است. شهری که هم در دل خود طبیعتی بکر جای داده، هم فضاهای تاریخی، تفریحی و گردشگری زیادی برای بازدید دارد. امید است که به زودی شرایط به حالت عادی برگردد و بعد از به پایان رسیدن بیماری منحوس کووید ۱۹ دروازه های قزوین به روی گردشگران گشوده شود تا علاقمندان بتوانند از ظرفیت های بی شمار این کهن شهر مینوردی بازدید کنند و برگی سبز در دفتر خاطرات زندگیشان نقش ببند.